Sažetak rada

DOI: 10.5937/SVS26039P

PROCENA ZNANJA POTROŠAČA O BEZBEDNOSTI KONZUMNIH JAJA U REPUBLICI SRBIJI: IZAZOVI ZA VETERINARSKO JAVNO ZDRAVLJE

Marko Pajić[1]*, Marija Pajić[2], Zoran Ružić[2], Katarina Pajić[2], Slobodan Knežević[1], Sava Leđanac[1], Ljubica Andrić[1], Dalibor Todorović[1], Suzana Vidaković Knežević[1]

[1]Naučni institut za veterinarstvo „Novi Sad“, Novi Sad, Republika Srbija

[2]Departman za veterinarsku medicinu, Poljoprivredni fakultet, Univerzitet u Novom Sadu, Novi Sad, Republika Srbija

**e-mail* kontakt osobe: markopajic@niv.ns.ac.rs

Kratak sadržaj

Konzumna jaja su značajna namirnica animalnog porekla, a procena njihove bezbednosti zahteva razumevanje nekoliko važnih činilaca. Cilj rada bio je da se proceni znanje potrošača u Srbiji o aspektima bezbednosti konzumnih jaja, sa osvrtom na rezidue veterinarskih lekova, pranje i dezinfekciju, rizik od *Salmonella* spp. i uticaj različitih sistema držanja nosilja na bezbednost jaja.

Istraživanje je sprovedeno 2025. godine putem anonimnog upitnika na uzorku od 393 ispitanika. Upitnik je obuhvatio pitanja o kupovnim navikama, rukovanju jajima, proceni mikrobioloških i hemijskih rizika i stavovima o sistemima proizvodnje. Rezultati su ukazali na neujednačenu informisanost potrošača o hemijskim i mikrobiološkim aspektima bezbednosti. Prisustvo rezidua antibiotika kao moguć nalaz prepoznalo je 61,1% ispitanika, pri čemu je 56,7% smatralo da one mogu predstavljati opasnost po zdravlje ljudi. Mogućnost prisustva rezidua antiparazitskih lekova navelo je 56,2% ispitanika, a teških metala 50,1%. U pogledu higijenskog tretmana jaja pre stavljanja u promet, 61,6% ispitanika nije bilo sigurno da li se jaja peru i dezinfikuju pre prodaje, dok je 20,4% smatralo da se ovaj postupak sprovodi uvek ili povremeno. Zaprljana jaja kao potencijalni rizik za prenošenje patogena prepoznalo je 52,4% ispitanika. Tvrdnju da se pranjem jaja patogeni sa ljuske mogu potisnuti u unutrašnjost jaja podržalo je 33,1% ispitanika, a 26,5% je bilo neutralno. Da je uz redovne kontrole nadležnih institucija rizik od infekcije izazvane *Salmonella* spp. minimalan, smatralo je 53,4% ispitanika, dok je 24,7% smatralo da značajan rizik i dalje postoji. Tvrdnju da su dobrobit nosilja i bezbednost jaja u direktnoj vezi podržalo je 52,9% ispitanika, dok je 48,6% negiralo da slobodni sistem uzgoja predstavlja veći rizik za prenošenje patogena.

Dobijeni rezultati ukazuju na neujednačeno razumevanje higijenskih i hemijskih aspekata bezbednosti konzumnih jaja i potvrđuju potrebu za ciljanom edukacijom potrošača, u kojoj veterinari imaju važnu ulogu kroz stručno informisanje o objektivnim pokazateljima bezbednosti hrane animalnog porekla.

Ključne reči: bezbednost hrane, konzumna jaja, rezidue antibiotika, *Salmonella* spp, veterinarsko javno zdravlje.

Zahvalnica

Ovaj rad je rezultat istraživanja po Ugovoru sa Ministarstvom nauke, tehnološkog razvoja i inovacija Republike Srbije o realizaciji i finansiranju naučnoistraživačkog rada Instituta u 2026. godini, broj 451-03-33/2026-03/200031 i Fakulteta, broj 451-03-34/2026-03/200117; kao i projektu finansiranom od strane Pokrajinskog sekretarijata za visoko obrazovanje i naučnoistraživačku delatnost, broj 003877475 2025 09418 003 000 000 001 04 004.